

روحانیت و سیاست

مسائل و پیامدها

عبدالوهاب فراتی

www.ketab.ir

روحانیت و سیاست

مسائل و پیامدها

عبدالوهاب فراتی

ناشر: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

چاپ سوم: ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۸ - ۱۱۱ - ۱۰۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

حالی و صحافی: الفدیر

سازمان: فراتی، عبدالوهاب، ۱۳۳۷ -

عنوان و نام پدیدآور: روحانیت و سیاست: مسائل و پیامدها/ عبدالوهاب فراتی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۴۰۳.

مشخصات ظاهری: ۲۸۴ ص.

شابک: 8-111-108-600-978

وضعیت فهرست نویسی: فیبا.

یادداشت: کتابنامه، همچنین به صورت زیرنویس.

یادداشت: نمایه. موضوع: روحانیت - فعالیت‌های سیاسی - نقد و تفسیر.

موضوع: روحانیت -- ایران.

شناسه افزوده: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

ردمبندی کنگره: ۱۳۹۰ ۹۴/۱۵۶۲/DSR

ردمبندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۰۸۲۸

شماره کتابشنسی ملی: ۳۳۴۲۳۱۵

دفتر مرکزی: تهران، خیابان شهیدبهبشتی، تقاطع بزرگراه

شهید مدرس، پلاک ۵۶، تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران: خیابان انقلاب، روبروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۴۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷۰

این کتاب با کاغذ حمایتی چاپ شده است

قیمت کتاب مطابق QR کد پشت جلد و مراجعه به آدرس وبگاه

www.poiict.ir

همه حقوق محفوظ است

فهرست

پیشگفتار ۹

فصل اول: کلیات و تمهیدات نظری ۱۳

۱. بیان موضوع ۱۵

۱-۱. آثار مثبت ۱۸

۱-۲. پیامدهای انتقادی ۲۱

۲. پرسش‌های تحقیق ۲۷

۳. مفروض پژوهش ۳۰

۴. مفاهیم و مؤلفه‌های پژوهش ۳۶

۴-۱. روحانیت ۳۶

۴-۲. ساختار اقتدار در حوزه‌های علمیه ۴۸

۴-۳. نهادها و تشکیلات رسمی و فرعی در حوزه علمیه قم ۵۳

۴-۴. چهارچوب نظری و الگوی تحلیل ۶۰

فصل دوم: روحانیت؛ وظایف و کارکردها ۶۷

۱. جایگاه روحانیت در اندیشه دینی ۶۹

۲. شئون عالمان دینی در اندیشه اسلامی ۷۵

- ۲-۱. وظیفه درقبال مردم..... ۷۶
- ۲-۲. وظیفه درقبال شیعیان..... ۷۶
- ۲-۳. وظیفه درقبال دشمنان..... ۷۷
۳. دین و نهاد متولی آن..... ۸۰
۴. کارکردهای سه‌گانه روحانیت..... ۸۸
- ۴-۱. وظایف و کارکردهای سنتی و اصیل روحانیت..... ۸۹
- ۴-۲. وظایف و کارکردهای تاریخمند روحانیت..... ۹۳
- ۴-۳. کارکردهای غیررسمی روحانیت..... ۹۷

فصل سوم: تجربه مشارکت روحانیت در قدرت؛ تفسیرها و قرآنت‌ها ۹۹

۱. روحانیت شیعه؛ از انزوا تا مشارکت در قدرت..... ۱۰۱
۲. امام‌خمينی(ره) و مسئله مشارکت روحانیت در قدرت..... ۱۱۳
- ۲-۱. نظارت بر تدوین قوانین و برنامه‌ریزی در کشور..... ۱۱۴
- ۲-۲. نظارت بر امور اجرایی کشور..... ۱۱۶
۳. روحانیت و فضای انتقادآمیز دهه چهل و پنجاه..... ۱۲۲
۴. روحانیت و عرصه تصدیگری در قدرت..... ۱۲۸
۵. تصدیگری روحانیت؛ رویکردها و واکنش‌ها..... ۱۳۱
- ۵-۱. مارکسیست‌های ایرانی و روحانیت..... ۱۳۲
- ۵-۲. ناسیونالیست‌های اسلام‌گرا و روحانیت..... ۱۳۵
- ۵-۳. حوزه‌های علمیه و روحانیت..... ۱۳۷

فصل چهارم: روحانیت و تصدیگری سیاسی؛ آسیب‌ها و پیامدها... ۱۴۳

۱. روحانیت و قدرت، تغییر وضعیت و سنت‌ها..... ۱۴۵
۲. تصدیگری سیاسی و پیامدهای آن بر کارکرد و سازمان روحانیت..... ۱۵۴
- ۲-۱. تصدیگری سیاسی و آسیب‌های فراروی کارکردهای سنتی روحانیت..... ۱۵۷
- ۲-۲. قدرت و اختلال در مدنیت سازمان روحانیت..... ۱۸۰
- ۲-۳. قدرت سیاسی و پیامدهای آن در ساختار و سازمان روحانیت..... ۲۱۲
- ۲-۴. روحانیت و پیامدهای حضور او در قدرت..... ۲۲۲

فصل پنجم: الگوی روابط روحانیت و حکومت اسلامی..... ۲۲۷

۱. امام خمینی(ره) و واگذاری شئون یا سیمت‌های دولتی به روحانیان..... ۲۳۱

۲. امام خمینی(ره) و اعتماد به روحانیت..... ۲۳۵

۳. امام خمینی(ره) و احیای مجدد روحانیت..... ۲۳۷

۴. امام خمینی(ره) و نفی مسئله اسلام منهای روحانیت..... ۲۴۱

۵. امام خمینی(ره) و الگوی تعامل روحانیت و حکومت اسلامی..... ۲۴۴

فرجام سخن..... ۲۵۱

کتابنامه..... ۲۵۵

گفت‌وگوها..... ۲۶۷

فهرست آیات..... ۲۶۹

فهرست روایات..... ۲۷۱

نمایه..... ۲۷۵

پیشگفتار

پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی و استقرار نظامی براساس آموزه‌ها و احکام آن در ایران از یکسو و شکست مکاتب بشری و ناکامی نظام‌های گوناگون اجتماعی در تأمین نیازهای مادی و معنوی انسان از سوی دیگر، بر گستره انتظار بشر از اسلام افزوده است.

انتظار این است که اسلام به‌عنوان دین هدایت‌فرد و اداره‌جامعه تبیین شده، نظام‌های اجتماعی آن ترسیم شود و دیدگاه آن در مواجهه با یافته‌های علوم انسانی و مکاتب بشری، با منطقی مستدل و مستند ارائه گردد. همچنین، پیش‌ها و ارزش‌ها و منش‌های دینی متدینان آسیب‌شناسی شده و ساحت قدسی دین از پیرایه‌های موهوم و موهون پیراسته شود.

تحقق این امور، پژوهشی دقیق و جامع و سامانمند برای کشف و بازآفرینی آموزه‌های اسلام و نظام‌های اجتماعی آن و همتی والا و تلاشی شایسته و روزآمد می‌طلبد و این امر، بدون تأسیس نهادهای پژوهشی و آموزشی مُمَحْض و کارآمد میسر نیست.

بدین منظور، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی که نهادی علمی و غیرانتفاعی است، در قالب پنج پژوهشکده حکمت‌اسلامی، دین‌پژوهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانشنامه‌نگاری دینی در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد.